

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
määrus
algtekst-terviktekst
03.02.2023
RT I, 24.01.2023, 10

Laidevahe looduskaitseala kaitse-eeskiri¹

Vastu võetud 20.01.2023 nr 5

Määrus kehtestatakse looduskaitseaduse § 10 lõike 1, § 11 lõike 1 ja § 12 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Laidevahe looduskaitseala kaitse-eesmärk

(1) Laidevahe looduskaitseala² (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on kaitsta:

1) Laidevahe lahte, saarestikku ja jäänukjärvi, rahvusvahelise tähtsusega veelindude rändepeatus-, pesitsus- ja sulgimispaiku, looduslikke ja poollooduslikke kooslusi, kaitsealuseid liike ning nende elupaiku;

2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimeistiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas: veealused liivamadald (1110)³, liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150*), laiad madald lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikad niidud lubjavesel mullal (6270*), lood (alvarid – 6280*), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgroostud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (6530*), liigirikad madalsood (7230), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (7210*), vanad loodumetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*) ning lammi-lodumetsad (91E0*);

3) linnuliike, keda Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas, ja nende elupaiku: need liigid on hüüp (*Botaurus stellaris*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), mustviir (*Chlidonias niger*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), lauluiluik (*Cygnus cygnus*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), väikekajakas (*Larus minutus*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), väiketiir (*Sterna albifrons*), räusketiir (*Sterna caspia*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), tutt-tiir (*Sterna sandvicensis*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), tutkas (*Philomachus pugnax*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), väikehuik (*Porzana parva*) ja täpikhuik (*Porzana porzana*);

4) ohustatud ja haruldasi ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ I lisas nimetatata linnuliike ja nende elupaiku: need liigid on soopart (*Anas acuta*), hallhani (*Anser anser*), luitsnökk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), sõtkas (*Bucephala clangula*), aul (*Clangula hyemalis*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), lauk (*Fulica atra*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), rooruik (*Rallus aquaticus*), hahk (*Somateria mollissima*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), kivirullija (*Arenaria interpres*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), hānilane (*Motacilla flava*), hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*) ja rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*);

5) kaitsealuseid taimeliike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas, ja nende elupaiku: need liigid on emaputk (*Angelica palustris*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja soohiilakas (*Liparis loeselii*);

6) ohustatud ja haruldasi taimeliike ja nende elupaiku: need liigid on oja-haneputk (*Berula erecta*), valge tolmepe (*Cephalanthera longifolia*), vahelmine näkirohi (*Najas marinasubsp. Intermedia*), kärbesõis (*Ophrys insectifera*), jumalakäpp (*Orchis mascula*), tõmmu käpp (*Orchis ustulata*), liht-randpung (*Samolus valerandi*) ja kõrge kannike (*Viola elatior*).

(2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärade ja majandustegevuse piiramise astmele viieks sihtkaitsevööndiks ja viieks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada looduskaitseaduses sätestatud piiranguid käesolevas määruses ettenähtud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Saare maakonnas Saaremaa vallas Rannaküla, Nässuma, Sandla, Iilaste, Tõlluste, Metsaküla, Matsiranna, Väljaküla, Väljamõisa, Oessaare, Siiksaare ja Turja külas.

(2) Kaitseala välispiir ja võõndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

§ 4. Kaitse alla võtmise ja piirangute põhjendused

Määruse seletuskirjas⁵ on esitatud põhjendused:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta;
- 3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;
- 4) kaitstava loodusobjekti välis- ja võõndite piiride kulgemise kohta;
- 5) kaitsekorra kohta.

2. peatükk

Kaitsekorra üldpõhimõtted

§ 5. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal, välja arvatud § 12 punktis 3 sätestatud ajal Rukla sihtkaitsevööndis ning Laidevahe ja Põldealuse sihtkaitsevööndi laidudel.

(2) Lõike 1 tähenduses loetakse kaitsealal viibimiseks ka kaitse-eeskirjaga lubatud tegevusi sihtkaitsevööndis. Viibimise ajalisi piiranguid ei kohaldata järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

(3) Telkimine ja lõkketegemine on kaitsealal lubatud õuemaal ja kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud. Muul juhul on telkimine ja lõkketegemine lubatud kaitseala valitseja nõusolekul ning kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel.

(4) Kaitsealal on lubatud:

- 1) sõidukiga sõitmine teedel;
- 2) jalgrattaga sõitmine radadel;
- 3) kaitseala valitseja nõusolekul sõidukiga sõitmine väljaspool teid kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekoguni viimisel;
- 4) punktides 1–3 nimetatud juhtudel sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ning metsa- ja põllumajandustöödel.

(5) Kaitseala veekogudel on lubatud ujuvvahendiga sõitmine, arvestades järgmisi erisusi: Oessaare ja Laidevahe sihtkaitsevööndis ning Põldealuse ja Aenga lahes, mis asuvad Põldealuse sihtkaitsevööndis, on mootoriga ujuvvahendiga sõitmine keelatud, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

(6) Kaitsealal on lubatud jahipidamine 1. novembrist 31. märtsini, välja arvatud linnujaht, mis on aasta läbi keelatud. Jahipidamine kaitsealal väljaspool lubatud ajavahemikku on lubatud kaitseala valitseja igakordsel nõusolekul kaitse-eesmärgist lähtuvalt, ulukite tekitatud kahjustuste vältimiseks, väikekiskjate arvukuse reguleerimiseks ning teadustöö eesmärgil.

§ 6. Vajalik tegevus

Poollooduslike koosluste aladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik rohu ja roo niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ning harvendamine või raadamine.

§ 7. Keelatud tegevus

(1) Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid;
- 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 4) lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või laiendada ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautrit või paadisilda;

- 5) anda projekteerimistingimusi;
- 6) anda ehitusluba;
- 7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda veeluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist;
- 8) jahiulukeid lisasööta.

§ 8. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmise korral tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

3. peatükk

Sihtkaitsevöönd

§ 9. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on viis sihtkaitsevööndit:

- 1) Laidevahe sihtkaitsevöönd;
- 2) Oessaare sihtkaitsevöönd;
- 3) Põldealuse sihtkaitsevöönd;
- 4) Rukla sihtkaitsevöönd;
- 5) Sandla-Silma sihtkaitsevöönd.

§ 10. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

(1) Laidevahe sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on Laidevahe lahe, laidude, rahvusvahelise tähtsusega veelindude rändepeatus-, pesitsus- ja sulgimispaiga, kaitstavate liikide ja nende elupaikade ning kalade koelmuala kaitse.

(2) Oessaare sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on rahvusvahelise tähtsusega veelindude rändepeatus-, pesitsus- ja sulgimispaiga, kaitstavate liikide ja nende elupaikade kaitse ning kalade koelmuala kaitse.

(3) Põldealuse sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on rannikumere koosluste ja laidude, jäänukjärvede, rahvusvahelise tähtsusega veelindude rändepeatus-, pesitsus- ja sulgimispaiga, looduslike ja poollooduslike koosluste, kaitstavate liikide ning nende elupaikade kaitse.

(4) Rukla sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on looduslike koosluste, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina.

(5) Sandla-Silma sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on looduslike ja poollooduslike koosluste, kaitstavate liikide ning nende elupaikade kaitse.

§ 11. Lubatud tegevus

(1) Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks kaitseala valitseja nõusolekul ettevalmistatud kohas.

(2) Kalapüük Laidevahe, Oessaare, Sandla-Silma ja Põldealuse sihtkaitsevööndis on lubatud, arvestades järgmisi erisusi:

- 1) sikuti, spinningu ja lendõngega on lubatud püüda 1. juunist kuni 31. märtsini;
- 2) lõkspüünistega on lubatud püüda Põldealuse sihtkaitsevööndi merealal 15. juulist kuni 31. märtsini;
- 3) nakke- ja kurnpüünistega on keelatud püüda aasta läbi.

(3) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- 1) rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas ja rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks kaitseala valitseja nõusolekul ettevalmistatud kohas;
- 2) kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 3) koosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile;

- 4) poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik tegevus, välja arvatud Rukla sihtkaitsevööndis;
- 5) olemasolevate ehitiste hooldustööd;
- 6) olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd ja loodusliku veerežiimi taastamine;
- 7) pilliroo ja adru varumine.

§ 12. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) inimeste viibimine Rukla sihtkaitsevööndis 15. veebruarist kuni 31. juulini ning Laidevahe ja Põldealuse sihtkaitsevööndi laidudel 1. aprillist kuni 31. augustini;
- 4) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta rajatise püstitamine kaitsealal paikneva kinnistu tarbeks ning tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitseala tarbeks, kusjuures kaitseala tarbeks ehitise püstitamisel ehituskeeluvööndisse ei laiene ehitisele ranna ja kalda ehituskeeluvööndi ehituskeeld.

4. peatükk Piiranguvöönd

§ 13. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on viis piiranguvööndit:

- 1) Liivi lahe piiranguvöönd;
- 2) Põldealuse piiranguvöönd;
- 3) Rannaküla piiranguvöönd;
- 4) Siiksaare piiranguvöönd;
- 5) Turja piiranguvöönd.

§ 14. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on rahvusvahelise tähtsusega veelindude rändepeatus-, pesitsus- ja sulgimispaiga, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme, poollooduslike koosluste ning kaitstavate liikide ja nende elupaikade säilimine.

§ 15. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud:

- 1) majandustegevus, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi;
- 2) kalapüük;
- 3) kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine kohas, mis ei ole selleks kaitseala valitseja nõusolekul ette valmistatud ega tähistatud.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

- 1) rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine kohas, mis ei ole selleks kaitseala valitseja nõusolekul ette valmistatud ega tähistatud;
- 2) veekogu veetaseme ja kaldajoone muutmine;
- 3) uue ehitise püstitamine, kusjuures kaitseala tarbeks ehitise püstitamisel ehituskeeluvööndisse ei laiene rajatisele ranna ja kalda ehituskeeluvööndi ehituskeeld;
- 4) roo varumine külmumata pinnaselt;
- 5) häil- ja aegjärgne raie kuni 2 hektari suuruse langina, välja arvatud elupaigatüübile puiskarjamaad vastavates piistutes.

(3) Elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb raiel ühe hektari kohta jätta alles vähemalt 20 tihumeetrit kasvavaid puid või nende säilinud püsti seisvaid osi, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alatiseks. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega, nagu põlemisjälgede, õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid.

§ 16. Keelatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 2) maavara kaevandamine;
- 3) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 4) biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine, välja arvatud põllu- ja õuemaal.

(2) Piiranguvööndis on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

5. peatükk

Lõppsätted

§ 17. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 18. Määruse kehtetuks tunnistamine

Vabariigi Valitsuse 5. novembri 2002. a määrus nr 334 „Laidevahe looduskaitseala kaitse alla võtmine ja Laidevahe looduskaitseala kaitse-eeskiri” tunnistatakse kehtetuks.

§ 19. Määruse muutmine

Vabariigi Valitsuse 27. juuli 2006. a määruse nr 176 „Hoiualade kaitse alla võtmine Saare maakonnas” § 1 lõike 1 punkt 57 ja määruse lisas esitatud kaart „Siiksaare-Oessaare” tunnistatakse kehtetuks.

§ 20. Menetluse läbiviimine

Määruse menetlus viidi läbi keskkonnaministri 17. aprilli 2020. a käskkirjaga nr 7-4/20/6200 algatatud haldusmenetluses. Menetluse ülevaade koos ärakuulamise tulemustega on esitatud käesoleva määruse seletuskirjas.

§ 21. Vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, osas, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist.

¹EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25).

²Kaitseala on moodustatud Vabariigi Valitsuse 5. novembri 2002. a määrusega nr 334 „Laidevahe looduskaitseala kaitse alla võtmine ja Laidevahe looduskaitseala kaitse-eeskiri” ja Vabariigi Valitsuse 27. juuli 2006. a määrusega nr 176 „Hoiualade kaitse alla võtmine Saare maakonnas” kaitse alla võetud Siiksaare-Oessaare hoiuala põhjal. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunktist 50 hõlmab kaitseala Siiksaare-Oessaare lahtede linnuala ja punkti 2 alapunktist 388 Siiksaare-Oessaare loodusala, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi. Rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsiooni artikli 2 lõike 1 kohaselt on Laidevahe looduskaitseala rahvusvahelise tähtsusega märgala (Ramsari ala).

³Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴Kaitseala välis- ja vööndite piirid on kantud määruse lisas esitatud kaardile, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid. Kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaportaalis (<https://keskkonnaportaal.ee/et>) ja maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

⁵Seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi veebilehel www.envir.ee.

Kaja Kallas
Peaminister

Madis Kallas
Keskkonnaminister

Taimar Peterkop
Riigisekretär

